

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Reactie op “Over de quasi wettelijke verdeling en andere verzorgingsmakingen ten behoeve van de langstlevende echtgenoot” van mr. J.B. Vegter, WPNR 2020/7307

Es, P.C. van

Citation

Es, P. C. van. (2021). Reactie op “Over de quasi wettelijke verdeling en andere verzorgingsmakingen ten behoeve van de langstlevende echtgenoot” van mr. J.B. Vegter, WPNR 2020/7307. *Wpnr: Weekblad Voor Privaatrecht, Notariaat En Registratie*, 2021(7312), 145-146. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3275584>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3275584>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Reactie

Reactie op “Over de quasi wettelijke verdeling en andere verzorgingsmakingen ten behoeve van de langstlevende echtgenoot” van mr. J.B. Vegter, *WPNR* 2020/7307

1. In zijn interessante artikel in *WPNR* 2020/7307 plaatst Vegter vanuit civiel- en fiscaalrechtelijk perspectief een aantal kritische kanttekeningen bij de quasi wettelijke verdeling. In deze reactie wil ik stilstaan bij de last die de executeur/langstlevende bij de ‘verplichtende variant’ van de quasi wettelijke verdeling krijgt opgelegd om de nalatenschap te verdelen ‘als ware er een wettelijke verdeling’. Vegter merkt hierover op p. 916-917 het volgende op:

‘Het is mijns inziens de vraag of inderdaad op grond van art. 4:130 lid 2 BW mag worden aangenomen dat de last ook op de erfgenamen rust. [...]

Het lijkt mij ook niet de bedoeling van de erflater dat de last op de erfgenamen rust.

Stel dat de executeur de last niet ongedaan maakt en ook niet tot verdeling overgaat.

Het lijkt mij niet aannemelijk dat de erfgenamen dan desondanks aan de last gebonden moeten zijn.’

2. De aan de executeur/langstlevende opgelegde last om te verdelen, is een wonderlijke figuur. Een executeur heeft tot taak de nalatenschap te beheren en de schulden van de nalatenschap te voldoen. Het verdelen van de nalatenschap behoort niet tot zijn wettelijke bevoegdheden en de erflater kan de executeur deze bevoegdheid ook niet toekennen.¹ Het wonderlijke is dus dat men een executeur een last oplegt om iets te doen waartoe hij niet bevoegd is. Wanneer de langstlevende niet alleen tot executeur is benoemd maar ook tot afwikkelingsbewindvoerder, dan kan hij in deze laatste hoedanigheid wel de bevoegdheid hebben om te verdelen. De in art. 4:130 lid 2 BW bedoelde last wordt de langstlevende echter opgelegd in zijn hoedanigheid van executeur en in die hoedanigheid is hij niet bevoegd te verdelen.²

3. Als voorbeelden van lasten die de erflater aan de executeur kan opleggen vindt men in de parlementaire geschiedenis, ‘het doen begraven of het plaatsen van een grafsteen’, ‘het doen lezen van missen’ en ‘de vernietiging van bepaalde documenten’.³

De reden waarom in art. 4:130 lid 2 BW is bepaald dat de aan de executeur opgelegde verplichting in beginsel mede op de gezamenlijke

erfgenamen rust, wordt vermeld in de MvA II bij art. 4.4.3.1:

‘Het zal voorts van de aard der verplichtingen en de bedoeling van de erflater afhangen, wat er moet geschieden, wanneer een executeur ontbreekt doordat de benoemde persoon vooroverleden is of zijn functie niet aanvaardt, wanneer de executeur – door overlijden, ontslag of ontzetting – defungeert voordat hij de hem opgelegde verplichting heeft vervuld, of wanneer zijn beheer van de nalatenschap eindigt voordat hij de verplichting heeft vervuld. In vele gevallen zal het niet met de bedoeling van de erflater stroken dat daarmede de verplichting geheel vervalt. Om deze redenen is in het gewijzigde ontwerp in het nieuwe lid 2 aan de bepaling dat een testamentaire last ook aan een executeur kan worden opgelegd, toegevoegd dat de hem opgelegde verplichting mede op de gezamenlijke erfgenamen rust, tenzij uit de aard der verplichting of uit de uiterste wil iets anders voortvloeit.’⁴

Uit deze toelichting lijkt te volgen dat het de bedoeling van de wetgever is dat een aan de executeur opgelegde last pas op de erfgenamen gaat rusten *als de met het beheer van de nalatenschap belaste executeur ontbreekt of komt te ontbreken*. Het zou ook vreemd zijn als dit anders was. Het recht van een erfgenaam zou dan in theorie vervallen kunnen worden verklaard als een executeur de hem bij last opgelegde verplichting niet nakomt. Niet-nakoming van een last door de executeur kan een grond zijn voor zijn ontslag.⁵ Pas vanaf dat moment rust de last op grond van art. 4:130 lid 2 BW op de gezamenlijke erfgenamen. In de wettekst komt dit niet tot uitdrukking, maar het volgt mijns inziens uit de ratio van de bepaling.

1. Zie MvA II bij art. 4:144 BW, *Parl. Gesch. Inv. Boek 4*, p. 2057-2058 en *Asser/Perrick 4* 2017/674. In *Asser/Perrick 4* 2017/72 neemt Perrick vreemd genoeg het tegenovergestelde standpunt in. Zie ook B.M.E.M. Schols in: *Handboek Erfrecht* 2020/XIV 5.10: ‘De bevoegdheden van de executeur zijn weliswaar niet binnen het raamwerk van de executele uit te breiden, maar wel via het “afwikkelingsbewind”.’
2. Het betoog van B.M.E.M. Schols op dit punt (‘De quasi-wettelijke verdeling als “Teilungsanordnung” (II)’, *WPNR* 2004/6572, p. 245) overtuigt mij niet: ‘Het enkele feit dat de strekking van afwikkelingsbewind slechts het verzwaren van de executele is, is mijns inziens reeds voldoende grond om art. 4:130 lid 2 analoog toe te passen op de afwikkelingsbewindvoerder.’
3. TM bij art. 4.4.3.1, *Parl. Gesch. Boek 4*, p. 779-780.
4. *Parl. Gesch. Boek 4*, p. 781.
5. Zie art. 4:149 lid 2 BW en vgl. TM bij art. 4.4.3.1, *Parl. Gesch. Boek 4*, p. 780.

Anders dan Vegter meen ik dat de bedoeling van de erflater niet in de weg staat aan de gebondenheid van de erfgenamen aan de last. ‘Verdeling als ware er een wettelijke verdeling’ was immers juist wat de erflater beoogde met de quasi wettelijke verdeling. Er speelt echter een ander probleem, namelijk dat de aan de executeur opgelegde last om te verdelen ‘als ware er een wettelijke verdeling’ op grond van art. 4:45 lid 1 BW mogelijk voor niet geschreven moet worden gehouden, omdat deze last onmogelijk te vervullen is door de executeur. Van gebondenheid van de gezamenlijke erfgenamen aan de last op grond van art. 4:130 lid 2 BW kan dan ook geen sprake meer zijn.

Al met al rust de ‘verplichtende variant’ van de quasi wettelijke verdeling op een wankel basis

wanneer men niet gelooft in de ‘driesterren-executeur’⁶, maar strikt onderscheid maakt tussen handelen in hoedanigheid van executeur en handelen in hoedanigheid van bewindvoerder.

Mr. P.C. van Es*

6. Waarover B.M.E.M. Schols, ‘De quasi-wettelijke verdeling als “Teilungsanordnung” (I)’, *WPNR* 2004/6571, p. 230.

* Universitair hoofddocent notarieel recht, Universiteit Leiden, vaste medewerker van het WPNR. (p.c.vanes@law.leidenuniv.nl)

* Belastingadviseur te Rotterdam, vaste medewerker van het WPNR. (hans.vegter@nl.ey.com)